

ระเบียบวิธีในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิจัยโดยอาศัยข้อมูลจาก 4 ส่วนด้วยกัน คือ

1. ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research Data) เพื่อสำรวจถึงแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและตำราต่าง ๆ
2. ข้อมูลจากการวิจัยสนาม (Field Research Data) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัย การประเมินผลกระบวนการ ผลสัมฤทธิ์และปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี โดยการออกแบบสอบถาม
3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview Data) เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารของส่วนราชการที่มีต่อการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี โดยการสัมภาษณ์
4. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ (Observation Data) เพื่อทราบถึง ขั้นตอน วิธีการ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ในทางปฏิบัติโดยละเอียด โดยการเข้าฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลระดับ 4-7¹ ของกองตำแหน่งและอัตรากำลัง

¹ เนื่องจากเป็นผู้ที่รับผิดชอบ และเข้าร่วมจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ของส่วนราชการโดยตรง

เงินเดือน 1-3 สำนักงาน ก.พ. ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ของส่วนราชการ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 74 คน¹ ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล แยกตามกองที่สังกัดและระดับตำแหน่ง

สังกัด	ระดับ 4	ระดับ 5	ระดับ 6	ระดับ 7	รวม (คน)
กองตำแหน่งและอัตรากำล้างเงินเดือนที่ 1	4	10	7	4	25
กองตำแหน่งและอัตรากำล้างเงินเดือนที่ 2	1	9	4	4	18
กองตำแหน่งและอัตรากำล้างเงินเดือนที่ 3	2	15	10	4	31
รวม (คน)	7	34	21	12	74

2. คณะทำงานจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ของส่วนราชการ ซึ่งได้แก่ ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหาร ของส่วนราชการแต่ละแห่ง ได้รับฉันทานุมัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ร่วมกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลของสำนักงาน ก.พ. โดยคณะทำงานของส่วนราชการที่จัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี เสร็จแล้วทั้งหมด 28 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 314 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

3. ผู้บริหารระดับอธิบดีหรือรองอธิบดี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของส่วนราชการที่จัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี เสร็จแล้วทั้งหมด 28 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างประชากร

1. ในส่วนของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล จะศึกษาจากมวลประชากรทั้งหมด ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และเชื่อถือได้มากที่สุด

2. ในส่วนของคณะทำงานของส่วนราชการทั้งหมด 28 แห่ง จะศึกษาผู้ที่ เป็นคณะทำงานของส่วนราชการเพียง 25 แห่ง โดยคณะทำงานของส่วนราชการ 3 แห่งที่จะไม่

¹ ได้สำรวจข้อมูลจากสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2528

ตารางที่ 7 จำนวนคณะทำงานจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี ของส่วนราชการที่จัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี เสร็จแล้ว

กองตำแหน่งฯ ที่รับผิดชอบ	ส่วนราชการ	จำนวนคณะทำงาน (คน)
กองตำแหน่งฯ ที่ 1	1. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ 2. กรมสรรพากร 3. กรมปลัดสัตว์ 4. กรมพาณิชย์สัมพันธ์ 5. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 6. กรมสรรพสามิต 7. กรมการบินพาณิชย์ 8. กรมธนารักษ์ 9. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี	26 23 3 20 10 18 9 22 5
กองตำแหน่งฯ ที่ 2	10. สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ 11. กรมทรัพยากรธรณี 12. กรมการปกครอง (ส่วนภูมิภาค) 13. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 14. กรมโรงงานอุตสาหกรรม 15. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย 16. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน	8 19 7 7 10 13 15
กองตำแหน่งฯ ที่ 3	17. สำนักงาน ก.พ. 18. สำนักงาน ป.ป.ป. 19. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน 20. กรมวิเทศสหการ 21. กรมพลศึกษา 22. กรมวิชาการ 23. กรมอาชีวศึกษา 24. กรมการแพทย์ 25. สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 26. กรมการฝึกหัดครู 27. วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา 28. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	8 9 4 4 12 6 16 4 13 4 6 13
	รวม	314

ศึกษาได้แก่

ก. สำนักงาน ก.พ. เนื่องจากได้แยกศึกษาในส่วนของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลแล้ว

ข. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ เนื่องจากเป็นกรมที่เป็นโครงการทดลอง (Pilot Project) ของสำนักงาน ก.พ.

ค. สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เนื่องจากผู้ที่เป็นคณะทำงานได้โอนย้ายไปปฏิบัติราชการในต่างประเทศทั้งหมด

ผู้ที่เป็นคณะทำงานของส่วนราชการ 25 แห่ง ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการปรึกษาหารือและสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลและผู้ที่ดำรงตำแหน่งบุคลากรของส่วนราชการแต่ละแห่ง ผลปรากฏว่า ในบรรดาผู้ที่เป็นคณะทำงานของส่วนราชการทั้งหมด 25 แห่ง มีผู้ที่เหมาะสมจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 187 คน โดยจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

ก. เป็นผู้ที่ได้เข้าร่วมจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อสามารถให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ในส่วนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีมากที่สุด

ข. ยังคงรับราชการอยู่ในส่วนราชการเดิม ไม่ได้เป็นผู้ที่โอนย้ายไปปฏิบัติราชการในส่วนราชการอื่น ครบเกษียณอายุ และออกจากราชการในทุกกรณี ตลอดจนเป็นผู้ที่ไม่ได้คิดราชการเข้ารับการฝึกอบรม กูงาน หรืออยู่ในระหว่างการลาศึกษาต่อ

3. ในส่วนของผู้บริหาร ของส่วนราชการ ได้สัมภาษณ์ผู้บริหาร ของส่วนราชการ และผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวนทั้งสิ้น 5 คน โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลของสำนักงาน ก.พ. ในการติดต่อและนัดหมายในการสัมภาษณ์

ตารางที่ 8 ผู้บริหาร ของส่วนราชการที่ให้สัมภาษณ์

ชื่อ/สกุล	ตำแหน่ง	ส่วนราชการ	วันสัมภาษณ์
1. นายสิวงค์ จงค์ศิริ	อธิบดี	กรมทรัพยากรธรณี	23 ม.ค. 2529
2. นายกรุงไกร ภัทรโกมล	เลขาธิการกรม	กรมชนารักษ์	27 ม.ค. 2529
3. นางวัฒนา ชนะกุล	หัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่	กรมชนารักษ์	27 ม.ค. 2529
4. นายสนธิ เสนาสุข	รองผู้อำนวยการ	สนง.ตรวจเงินแผ่นดิน	4 ก.พ. 2529
5. นายเกษม มโนสรณ์	หัวหน้าฝ่ายการเจ้าหน้าที่	สนง.ตรวจเงินแผ่นดิน	4 ก.พ. 2529

การนิยามและการกำหนดค่าของตัวแปร

1. การเตรียมการของสำนักงาน ก.พ. หมายถึง การดำเนินการในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะเริ่มจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ในส่วนราชการต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน คือ

ก. การพัฒนาเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี

ข. การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบเกี่ยวกับแผนอัตรากำล้าง 3 ปี

ค. การกำหนดรูปแบบ แนวทาง หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ในส่วนต่าง ๆ

ง. การกำหนดบทบาทของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ในการเข้าร่วมจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ของส่วนราชการต่าง ๆ

2. กระบวนการในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี หมายถึง กิจกรรมในการดำเนินการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ในด้านต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 8 ส่วนด้วยกัน คือ

- ก. การจัดตั้งคณะทำงานของส่วนราชการ
- ข. การให้ความรู้แก่คณะทำงานของส่วนราชการ
- ค. การปรับปรุงโครงสร้าง และระบบงานของส่วนราชการ
- ง. การตรวจสอบการกำหนดตำแหน่ง และการใช้คน (Post Audit)
- จ. การกำหนดจำนวน และระดับตำแหน่ง
- ฉ. การวางแผนพัฒนาบุคคล และการวางแผนพัฒนาสายอาชีพ (Career Planning)
- ช. การกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ
- ซ. การจัดทำรายละเอียดหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description)

3. ผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ

- ก. ผลสัมฤทธิ์ในส่วนของสำนักงาน ก.พ. ได้แก่ผลสัมฤทธิ์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 - การตรวจสอบการกำหนดตำแหน่ง และการใช้คน
 - การกำหนดตำแหน่งและอัตรากำล้าง
 - การพัฒนาเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล
 - ภาพพจน์ของสำนักงาน ก.พ.
- ข. ผลสัมฤทธิ์ในส่วนของส่วนราชการที่จัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ได้แก่ผลสัมฤทธิ์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 - การปรับปรุงโครงสร้าง ระบบงาน และระบบการบริหารงานบุคคล
 - การจัดอัตรากำล้าง
 - การจำแนกตำแหน่ง
 - การใช้และพัฒนากำลังคน

4. การพัฒนาเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล หมายถึงการพัฒนาเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถที่จำเป็นในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

ก. หลักการ นโยบาย วัตถุประสงค์ ขอบเขต ขั้นตอน และแนวทางในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี

ข. หลักวิชาการ แนวความคิด และเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

- การวางแผนกำลังคน (Manpower Planning)
 - การตรวจสอบการกำหนดตำแหน่งและการใช้คน (Post Audit)
 - การวิเคราะห์เพื่อแบ่งส่วนราชการ และการปรับปรุงโครงสร้าง
 - การจัดระบบงาน
 - การวิเคราะห์เพื่อกำหนดจำนวนตำแหน่ง
 - การวิเคราะห์เพื่อกำหนดระดับตำแหน่ง
 - การกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ
 - การวางแผนพัฒนาบุคคล และการวางแผนพัฒนาสายอาชีพ (Career Planning)
 - การจัดทำรายละเอียดหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description)
- ค. ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ

5. การกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบของกิจกรรมในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี หมายถึง การกำหนดแนวทางในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วนด้วยกัน คือ

ก. การตรวจสอบการกำหนดตำแหน่งและการใช้คน (Post Audit)

ข. การปรับปรุงโครงสร้างและระบบงาน

- ค. การกำหนดจำนวนและระดับตำแหน่ง
- ง. การกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ
- จ. การวางแผนพัฒนาบุคคลและการวางแผนพัฒนาสายอาชีพ (Career Planning)
- ฉ. การจัดทำรายละเอียดหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description)

6. ความรู้ ความเข้าใจของคณะทำงานของส่วนราชการ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของผู้ที่เป็นคณะทำงานจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ของส่วนราชการ ในส่วนที่เกี่ยวกับหลักวิชาการ และเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี โดยแบ่งออกเป็น 9 ส่วนด้วยกัน คือ

- ก. ระบบจำแนกตำแหน่ง
- ข. การวางแผนกำลังคน (Manpower Planning)
- ค. การจัดทำมาตรฐานงาน (Work Standard)
- ง. หลักเกณฑ์การกำหนดจำนวนตำแหน่ง
- จ. หลักเกณฑ์การกำหนดระดับตำแหน่ง
- ฉ. หลักการและวิธีการวางแผนพัฒนาบุคคล และการวางแผนพัฒนาสายอาชีพ (Career Planning)
- ช. หลักการและวิธีการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ
- ซ. หลักการและวิธีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบงาน
- ฅ. วิธีการจัดทำรายละเอียดหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description)

7. ความรู้และความสามารถของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ของสำนักงาน ก.พ. ที่เข้าร่วมจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ของส่วนราชการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

- ก. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ นโยบาย วัตถุประสงค์ ขอบเขต

ขั้นตอน และแนวทางในการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี

- ข. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักวิชาการ และเทคนิคด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี
- ค. ความสามารถในการศึกษาค้นคว้า การประสานงาน และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

8. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดข้อขัดข้อง ความล่าช้า หรือเป็นเครื่องบั่นทอนความสำเร็จในการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน คือ

- ก. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับตัวบุคคล ซึ่งรวมทั้งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล คณะทำงาน ผู้บริหาร และข้าราชการของส่วนราชการ
- ข. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่อการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี ในส่วนต่าง ๆ
- ค. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเตรียมการของสำนักงาน ก.พ. ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล การกำหนดแนวทางหลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบของกิจกรรมในการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี
- ง. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานของส่วนราชการ

9. จำนวนตำแหน่งของส่วนราชการ หมายถึง จำนวนอัตรากำลังของส่วนราชการ ซึ่งไม่รวมถึงลูกจ้างชั่วคราว และลูกจ้างประจำของส่วนราชการ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ก.	ต่ำกว่า	500	ตำแหน่ง
ข.	500 -	1,000	ตำแหน่ง
ค.	1,001 -	2,500	ตำแหน่ง
ง.	2,501 -	5,000	ตำแหน่ง
จ.	มากกว่า	5,000	ตำแหน่ง

10. จำนวนสายงาน แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

- ก. ต่ำกว่า 20 สายงาน
- ข. 20 - 40 สายงาน
- ค. 41 - 60 สายงาน
- ง. มากกว่า 60 สายงาน

11. ประเภทกลุ่มงาน แบ่งออกเป็น 8 กลุ่มงาน¹ คือ

- ก. กลุ่มงานบริหารและธุรการ งานสถิติ งานนิติการ งานการทูต และการต่างประเทศ
- ข. กลุ่มงานการคลัง การเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม
- ค. กลุ่มงานคมนาคมขนส่ง และศีกค่อสื่อสาร
- ง. กลุ่มงานเกษตรกรรม
- จ. กลุ่มงานวิทยาศาสตร์
- ฉ. กลุ่มการแพทย์ พยาบาล และสาธารณสุข
- ช. กลุ่มงานวิศวกรรม สถาปัตยกรรม และช่างเทคนิคต่าง ๆ
- ซ. กลุ่มงานการศึกษา ศิลป สังคม และการพัฒนาชุมชน

12. ระดับตำแหน่ง

ก. สำหรับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

- 1) ระดับ 4
- 2) ระดับ 5
- 3) ระดับ 6
- 4) ระดับ 7

¹แบ่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของ ก.พ. ซึ่งได้จำแนกไว้ สำหรับการพิจารณาว่าส่วนราชการที่ศึกษาวิจัยอยู่ในกลุ่มงานประเภทใดนั้น พิจารณาจากสายงานหลักของแต่ละส่วนราชการ เป็นเกณฑ์ในกรณีประเภทกลุ่มงาน

ข. สำหรับคณะทำงานของส่วนราชการ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) ระดับ 3-5
- 2) ระดับ 6-7
- 3) ระดับ 8-9

13. ระดับการศึกษา

ก. สำหรับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

- 1) ปริญญาตรี
- 2) ปริญญาโท

ข. สำหรับคณะทำงานของส่วนราชการ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	3) ปริญญาโท
2) ปริญญาตรี	4) ปริญญาเอก

14. สาขาวิชา

ก. สำหรับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล แบ่งออกเป็น 2 สาขาวิชา คือ

- 1) สาขาวิชาทางรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารงานบุคคล
- 2) สาขาวิชาอื่น ๆ

ข. สำหรับคณะทำงานของส่วนราชการ แบ่งออกเป็น 5 สาขา คือ

- 1) สาขาวิชาทางรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารงานบุคคล
- 2) สาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ สาขาวิชาอื่น ๆ
- 3) สาขาวิชาทางมนุษยศาสตร์
- 4) สาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์กายภาพ
- 5) สาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพ

15. ประสบการณ์ในการวิเคราะห์ตำแหน่งและอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

ก. 1 - 5 ปี

ค. 11 - 15 ปี

ข. 6 - 10 ปี

ง. 16 ปีขึ้นไป

16. ประสบการณ์ในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ก. 1 - 2 แห่ง

ข. 3 - 4 แห่ง

ค. 5 - 6 แห่ง

ง. 7 แห่งขึ้นไป

17. อายุราชการของคณะทำงานของส่วนราชการ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

ก. 1 - 10 ปี

ค. 21 - 30 ปี

ข. 11 - 20 ปี

ง. 31 ปีขึ้นไป

18. ชื่อตำแหน่งของคณะทำงานของส่วนราชการ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

ก. ตำแหน่งบุคลากร

ข. ตำแหน่งอื่น ๆ

เครื่องมือในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ชุด คือ

ก. แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิลำเนาของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล (ส่วนที่ 1) การประเมินการเตรียมการของสำนักงาน ก.พ. (ส่วนที่ 2) การประเมินกระบวนการในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี (ส่วนที่ 3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี (ส่วนที่ 4) การประเมินปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี (ส่วนที่ 5) และ ข้อเสนอแนะ (ส่วนที่ 6)

ข. แบบสอบถามสำหรับคณะทำงานของส่วนราชการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของคณะทำงานของส่วนราชการ (ส่วนที่ 1) การประเมินกระบวนการในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี (ส่วนที่ 2) การประเมินผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี (ส่วนที่ 3) การประเมินปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี (ส่วนที่ 4) และข้อเสนอแนะ (ส่วนที่ 5)

ค. แบบสอบถามสำหรับบุคลากร ของส่วนราชการที่รวมเป็นคณะทำงาน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ จำนวนตำแหน่ง และจำนวนสายงานของส่วนราชการที่ศึกษาวิจัย รายละเอียดของการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ของส่วนราชการ การปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล และการจัดทำแผนกำลังคนของส่วนราชการ ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับผู้ที่เป็นคณะทำงานตามข้อ ข.

การสร้างแบบสอบถาม ใ้ค้ำอาศัยข้อมูลจาก 5 ส่วนด้วยกัน คือ

1. เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน ตามหลักการบริหารงานบุคคลสมัยใหม่
2. เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการวิจัยทางสังคมศาสตร์
3. สิ่งพิมพ์จากสำนักงาน ก.พ. เกี่ยวกับการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี
4. กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติ ที่เกี่ยวข้องกับกรจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี
5. การเข้าฝึกปฏิบัติงานจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นระยะเวลา 5 เดือน (ตุลาคม 2527 - กุมภาพันธ์ 2528)

การสร้างและรายละเอียดของแบบสอบถามในแต่ละส่วน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ส่วนที่เกี่ยวกับการเตรียมการ ของสำนักงาน ก.พ. สร้างขึ้นโดย

อาศัยข้อมูลจากสิ่งพิมพ์จากสำนักงาน ก.พ. โดยกำหนดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้ 11 ระดับ (1 - 11) ตั้งแต่การขาดการเตรียมการในคำนำต่าง ๆ จนถึงการเตรียมการอย่างเหมาะสมมากที่สุด ตามลำดับ

2. ส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการในการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี สร้างขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากสิ่งพิมพ์จากสำนักงาน ก.พ. และ ข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติงาน โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบ หรือตอบรายละเอียดที่ตรงกับความเป็นจริงในช่องว่างที่กำหนดให้ และกำหนดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม คำนำต่าง ๆ ได้ 11 ระดับ (1 - 11) ตั้งแต่ไม่เหมาะสมเลย จนถึง เหมาะสมมากที่สุด ตามลำดับ

3. ส่วนที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี สร้างขึ้นโดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และ ขอบเขตของการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี ที่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ข้อมูลจากการฝึกปฏิบัติงาน และ ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน โดยกำหนดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้ 11 ระดับ (1 - 11) ตั้งแต่การไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์เลย จนถึงการบรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด ตามลำดับ

4. ส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี สร้างขึ้นโดยอาศัยวิธีการประมวลความคิดเห็นจากประสบการณ์โดยตรง (The Critical Incident Technique) (วันทนีย์ ชูศิลป์ 2524: 49-52) โดยมีวิธีการสรุปได้ ดังนี้

ก. ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล และ คณะทำงานของส่วนราชการ และการสังเกตจากการฝึกปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดโครงสร้าง (Construct) หรือขอบข่ายของเรื่องที่จะศึกษาให้ชัดเจน และ ครบถ้วน

ข. สร้างแบบสำรวจเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล และ คณะทำงานของส่วนราชการ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วนด้วยกัน คือ

- ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากตัวบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล คณะทำงานของส่วนราชการ ผู้บริหารของส่วนราชการ และ ข้าราชการ

ของส่วนราชการ

– ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการเตรียมการ และการกำหนด
แนวทางการดำเนินงานของสำนักงาน ก.พ.

– ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อ
บังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

– ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากลักษณะ และการบริหารของส่วน
ราชการ

– ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่น ๆ

ค. สุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลระดับ 4-7 ของกอง
ตำแหน่งและอัตราเงินเดือน 1-3 และคณะทำงานของส่วนราชการ กลุ่มละ 15 คน เพื่อ
เป็นผู้ให้ข้อมูลในแบบสำรวจ

ง. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

จ. รวบรวมปัญหาและอุปสรรคด้านต่าง ๆ ที่สำรวจได้จากแบบสำรวจ
โดยแยกเป็น 2 ส่วน คือ (1) ปัญหาและอุปสรรคที่เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลประสบ
จำนวน 45 ข้อ และ (2) ปัญหาและอุปสรรคที่คณะทำงานของส่วนราชการประสบจำนวน
38 ข้อ จัดทำเป็นแบบสอบถามชั้นอีก 2 ชุด เพื่อให้เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลและคณะ
ทำงานของส่วนราชการกลุ่มเดิมกำหนดระดับของการประสบปัญหาและอุปสรรคในแต่ละข้อ
โดยแบ่งออกเป็น 11 ระดับ (1 - 11) ตั้งแต่การไม่ประสบปัญหาเลย จนถึงการประสบ
ปัญหามากที่สุด ตามลำดับ

ไม่ประสบปัญหา _____ ประสบปัญหา
เลย 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 มากที่สุด

ฉ. นำผลการกำหนดระดับของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลและคณะ
ทำงานของส่วนราชการทั้งหมดมารวบรวมเข้าด้วยกัน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
คำนวณค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแต่ละข้อ

ช. คัดเลือกข้อคำถามที่จะใช้จริง โดยคัดเลือกข้อคำถามที่ผู้ตอบมี
ความคิดเห็นใกล้เคียงกัน โดยจะต้องมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่า 3.00 ซึ่ง

สามารถคัดเลือกข้อคำถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคที่เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ประสบได้จำนวนทั้งสิ้น 23 ข้อ และปัญหาและอุปสรรคที่คณะทำงานของส่วนราชการประสบ ได้จำนวน 20 ข้อ

การทดสอบคุณภาพแบบสอบถาม

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม

โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปทดสอบหาความเที่ยงตรงกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ของสำนักงาน ก.พ. และคณะทำงานของส่วนราชการ กลุ่มละ 15 คน เพื่อประเมินความชัดเจน และความถูกต้องของแบบสอบถามในแต่ละส่วน หลังจากนั้นได้ พิจารณาปรับปรุง แก้ไขให้ถูกต้อง และเหมาะสม

2. การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม

ได้ทดสอบโดยการคำนวณหาค่า Cronbrach Coefficient Alpha ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล และแบบสอบถาม สำหรับคณะทำงานของส่วนราชการ มีค่าความเชื่อถือได้ α (Coefficient Alpha) เท่ากับ 0.8793 และ 0.8712 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อถือได้ (Alpha)	
	แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์	แบบสอบถามสำหรับคณะทำงาน
1. แบบสอบถามทั้งหมด	0.8793	0.8712
2. การเตรียมการของสำนักงาน ก.พ.	0.9498	-
3. กระบวนการในการจัดทำแผนอัตรากำลึง 3 ปี	0.9554	0.9670
4. ผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำแผนอัตรากำลึง 3 ปี	0.9462	0.9735
5. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำลึง 3 ปี	0.8938	0.8904

2. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อโครงการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี การดำเนินงานจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ในส่วนต่าง ๆ และปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี

ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี ด้านต่าง ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการตั้งแต่ 23 ธันวาคม 2528 จนถึง 30 มกราคม 2529 โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ก. ขอนหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการจากบัณฑิตวิทยาลัย

ข. ยื่นหนังสือเพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการวิจัยต่อ เลขาธิการ ก.พ. และผู้บริหารระดับอธิบดี หรือเทียบเท่า ของส่วนราชการทั้ง 25 แห่ง

ค. ส่งแบบสอบถามแก่เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลระดับ 4-7 ของกองตำแหน่งและอัตรากำลัง 1-3 และคณะทำงานของส่วนราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยติดแสตมป์ที่ด้านหลังแบบสอบถามเพื่อผู้ตอบสามารถส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์

ง. ติดตามผลการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลกลับคืนมาจำนวนมากที่สุด

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลปรากฏว่า แบบสอบถามที่แจกไปยังเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 74 ชุด ได้รับคืนจำนวน 45 ชุด คิดเป็นร้อยละ 60.81 และแบบสอบถามที่แจกไปยังคณะทำงานของส่วนราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 187 ชุด ได้รับคืนจำนวน 132 ชุด คิดเป็นร้อยละ 70.59

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัยในครั้งนี้ จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ของส่วนราชการโดยการสัมภาษณ์ เพิ่มเติมจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ก. กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะสัมภาษณ์ โดยการปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ของกองค้ำถัดหน่งและอัตราเงินเคื้อน 1-3
- ข. ขอหนังสือเพื่อขอสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย
- ค. ยื่นหนังสือเพื่อขอสัมภาษณ์ และกำหนดค่นค่นหมายวัน และ เวลาที่จะสัมภาษณ์
- ง. ค้ำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ของส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวัน และ เวลาที่ค้ำหนดไว้
- จ. เขียนสรุปรายงานการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ค้ำเนินการตามขั้นตอน คั้งนี้

1. ทำบรรณาธิการข้อมูล (Manual Editing) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน และ ความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับคอบกลับค้ินมา
2. ลงรหัสข้อมูล (Coding) เพื่อเปลี่ยนสภาพข้อมูลให้อยู่ในสัณญลักษณ์เครื่องคอมพิวเตอร์เข้าใจ และอยู่ในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์จะสามารถประมวลผลได้
3. ป้อนข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยอาศัยเครื่อง Terminal จากสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Science)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติเกี่ยวกับ อัตราส่วนร้อยละ (Percent) การแจกแจงความถี่ (Frequency) การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) สหสัมพันธ์แบบพาร์เทียล (Partial Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ สมมติฐาน เครื่องมือหรือแหล่งข้อมูล ประชากร และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์	สมมติฐาน	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล	กลุ่มตัวอย่างประชากร	การวิเคราะห์ข้อมูล
1	-	ระเบียบ คำสั่ง และสิ่งพิมพ์ จากสำนักงาน ก.พ.	-	-
2	-	เอกสารทางวิชาการ เกี่ยวกับการวางแผนกำลังคน	-	-
3	1,2,3	แบบสอบถาม การสัมภาษณ์	- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล - คณะทำงานของส่วนราชการ - ผู้บริหารของส่วนราชการ	MEAN , S.D. t-test, ANOVA
4	4 5,6,7 8 9,10,11	แบบสอบถาม แบบสอบถาม แบบสอบถาม แบบสอบถาม	- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล - เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล - คณะทำงานของส่วนราชการ - คณะทำงานของส่วนราชการ	Stepwise Multiple Regression Partial Correlation Stepwise Multiple Regression Partial Correlation

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกณฑ์ในการประเมินผล

ในการประเมินผลเกี่ยวกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี การกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการในการดำเนินการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี การให้ความรู้แก่คณะทำงานของส่วนราชการ ความรู้และความสามารถของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล ผลสัมฤทธิ์ในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี และปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนอัตรากำล้าง 3 ปี มีเกณฑ์ในการประเมินผล คือ 70% ขึ้นไป จัดอยู่ในระดับสูง 50 - 69% จัดอยู่ในระดับปานกลาง และ 49% ลงมา จัดอยู่ในระดับต่ำ

<u>ระดับต่ำ</u>	<u>ระดับปานกลาง</u>	<u>ระดับสูง</u>
1.00 - 5.40	5.41 - 7.60	7.61 - 11.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย